

Hämeenlinnan vankilan tulo-opas

Hämeenlinnan vankila

Julkinen

1.6.2021

Sisällys

1 Yleistä.....	3
1.1 Tietoa vankilasta.....	3
1.2 Vastuuvirkamies ja perehdytys	4
1.3 Rangaistusajan suunnitelma.....	4
2 Tutkintavankeus	5
3 Vankeusrangaistus ja täytäntöönpanon tavoite.....	6
3.1 Päätös rangaistusajasta	6
3.2 Valvottu koevapaus	6
4 Perushuolto ja asuminen.....	7
4.1 Vaatetus, liinavaatteet, vaatteiden huolto ja siisteys	7
4.2 Ruokahuolto ja laitosmyymälä	7
4.3 Tupakointi	8
5 Omaisuuden hallussapito	8
5.1 Käytössä olevat tavarat	8
5.2 Tavaroiden toimittaminen vankilaan	9
5.3 Tavaroiden luovuttaminen poisvietäväksi	9
6 Yhteydenpito vankilan ulkopuolelle	9
6.1 Puhelimen käyttö	9
6.2 Kirjeet ja postilähetykset.....	10
6.3 Sähköpostin vastaanottaminen.....	10
6.4 Internetin käyttö ja sähköisen asioinnin työasemat	11
7 Ansiot ja rahankäyttö.....	11
7.1 Ansiot.....	11
7.2 Rahankäyttö.....	12
8 Tapaamiset.....	13
9 Poistumisluvat	13

9.1 Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella (RP)	14
9.2 Poistumislupa tärkeästä syystä (TS)	14
9.3 Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä (ETS)	15
10 Toimintaan osallistuminen	15
10.1 Työtoiminta	15
10.2 Opiskelu	16
10.3 Kuntouttava toiminta	16
10.4 Sähköiset palvelut	16
10.5 Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräajaksi	16
11 Vapaa-aika	17
11.1 Vapaa-ajan toiminta	17
11.2 Kirjasto	17
11.3 Hengellinen toiminta	17
12 Terveystenhoito	18
13 Käyttäytyminen vankilassa	18
14 Oikeus kannella ja vaatia oikaisua	19
14.1 Kanteleminen	19
14.2 Kantelun sisältö	19
14.3 Kantelun lähettäminen laillisuusvalvontaviranomaiselle	20
14.4 Oikaisuvaatimukset	20
15 Henkilökunta ja asiointi	21

1 Yleistä

1.1 Tietoa vankilasta

Olet saapunut Hämeenlinnan vankilaan. Hämeenlinnan vankila on suljettu vankila, johon voidaan sijoittaa vankeusvankien lisäksi myös tutkintavankeja sekä sakkovankeja.

Luet parhaillaan Hämeenlinnan vankilan tulo-opasta. Tulo-oppaan tarkoituksena on tutustuttaa sinut vankilan toimintaan sekä rangaistuksen suorittamiseen ja tutkintavankeuteen liittyviin käytäntöihin. Tutustu myös vankilan järjestyssääntöön, jonka määräyksiä sinun tulee noudattaa. Jokaisella osastolla on päiväjärjestys, josta ilmenee osaston aikataulu, kuten esimerkiksi sellin ovien aukioloajat, ulkoilut, ruokailut ja toiminta-aika. Vankeutta ja tutkintavankeutta säätelevät lait, asetukset ja listan määräyksistä ja ohjeista löydät sellissäsi olevan kannettavan tietokoneen, sellipäätteen, materiaalipankista. Nämä määräykset ja ohjeet saat pyydettäessä myös osaston työntekijältä.

Sellipäätteen materiaalipankista löydät myös luettelon vankilan toimintaa valvovista viranomaisista.

Ulkomaisella vangilla ja tutkintavangilla on mahdollisuus olla yhteydessä kotimaansa edustustoon ja hänelle annetaan mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisapua. Tutkintavangin kohdalla yhteydenpitoa edustustoon voidaan rajoittaa rikoksen selvittämiseen liittyvistä erityisen painavista syistä.

Kaikissa epäselvissä asioissa käänny henkilökunnan puoleen.

Hämeenlinnan vankilan yhteystiedot:

Käyntiosoite: Hämeenlinnan vankila, Pikku- Parolantie 7, 13100 Hämeenlinna

Postiosoite: PL 181, 13101 Hämeenlinna

Puhelin: 029 5681500 (vaihe)

Sähköposti: hameenlinna.vankila@om.fi,

Vankisähköposti: hameenlinna_vankiposti.vankila@om.fi

1.2 Vastuuvirkamies ja perehdytys

Sinulle nimetään vankeuden ja tutkintavankeuden ajaksi vastuuvirkamies. Vastuuvirkamies on henkilö, joka huolehtii vankeuden sekä tutkintavankeuden sujuvuudesta ja on arjessa aktiivisesti läsnä. Vastuuvirkamiehen kanssa voit ottaa esille itseäsi koskevia asioita, kuten lupien valmistelun (esimerkiksi: poistumisluvat ja tapaamiset), sähköisen asioinnin sekä arjen muita asioita. Vastuuvirkamiehen kanssa käsitellään myös esimerkiksi rangaistusajan suunnitelmaa ja siihen liittyviä tavoitteita, tavoitteiden edistämistä ja keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vankilaan tullessa sinut perehdytetään laitoksen arjen käytännön toimintoihin ja sinut asutetaan asuinosaan, jossa saat perehdytyksen osastosi toimintaan. Perehdytyksestä vastaa sinulle määrätty oma vastuuvirkamies tai muu osastolla työskentelevä työntekijä.

1.3 Rangaistusajan suunnitelma

Jos olet suorittamassa vankeusrangaistusta, sinulle on ennen vankilaan tuloa laadittu henkilökohtainen rangaistusajan suunnitelma (Ransu). Suunnitelmaa voidaan täsmentää vankilassa. Rangaistusajan suunnitelma ohjaa rangaistusajan suorittamista, vapauttamista ja ehdonalaista vapautta. Rangaistusajan suunnitelmassasi on määritelty tavoitteet, joita kohden vankeusaikana tulisi työskennellä. Rangaistusajan suunnitelman ja vankilan tarjoamien mahdollisuuksien perusteella sinut sijoitetaan toimintaan vankilassa. Voit itse vaikuttaa rangaistusajan suunnitelman etenemiseen työskentelemällä yhdessä henkilökunnan kanssa rangaistusajan suunnitelmaan asetettuja tavoitteita kohden. Rangaistusajan suunnitelman eteneminen vaikuttaa muun muassa poistumislupiin sekä avolaitokseen ja valvottuun koevapauteen sijoittamiseen. Rangaistusajan suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja se otetaan tarkasteltavaksi vähintään kolme kertaa vuodessa.

Tutkintavangille rangaistusajan suunnitelmaa ei laadita ennen vankilaan tuloa, mutta hänen suostumuksellaan sen laatiminen voidaan aloittaa tutkintavankeusaikana.

2 Tutkintavankeus

Tutkintavankeus ei ole rangaistus, vaan esitutinnan ja oikeudenkäynnin aikana toteutettava pakkokeino. Sen tarkoituksena on turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estää rikollisen toiminnan jatkaminen. Tutkintavankeudesta määrää tuomioistuin päättämällä vangita rikoksesta epäillyn. Tutkintavankeus päättyy, jos tuomioistuin, syyttäjä tai poliisi (tai muu pidättämiseen oikeutettu virkamies) vapauttaa tutkintavangin. Tutkintavankeus päättyy viimeistään, kun käräjäoikeuden tuomio tulee lainvoimaiseksi tai jos käräjäoikeuden tuomiosta valitetaan, tutkintavangin asema säilyy, kunnes hovioikeuden tuomio annetaan. Tutkintavanki voi kuitenkin suostua täytäntöönpanoon ja tyytyä tuomioon siltä osin kuin hänet on tuomittu vankeusrangaistukseen ennen tuomion lainvoimaisuutta. Tällöin tuomittu alkaa suorittaa tuomittua vankeusrangaistusta muuttuen tutkintavangista vangiksi.

Tutkintavangeilla on osittain erilaiset oikeudet ja velvollisuudet kuin vankeusvangeilla, esimerkiksi tutkintavangin yhteydenpitoa voidaan rajoittaa pakkokeinolaissa säädetyillä edellytyksillä. Yhteydenpitorajoitus voi sisältää rajoituksia kirjeenvaihtoon, puhelimen käyttöön, tapaamisiin tai muihin yhteyksiin vankilan ulkopuolelle tai yhdessäoloon tietyn kiinniotetun, pidätetyn tai tutkintavangin kanssa. Tutkintavankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää tuomioistuin. Tutkintavangille ei voida myöskään myöntää vankilan ulkopuolisia lupia, kuten siviilityölupaa, opintolupaa tai lupaa valvottuun ulkopuoliseen toimintaan. Tutkintavankia ei myöskään voida sijoittaa vankilan ulkopuoliseen laitokseen.

Jos tutkintavanki tuomitaan ehdottomaan vankeuteen rikoksesta, jonka johdosta hänet oli vangittu, hänen tutkintavankeusaikansa vähennetään vankeusrangaistuksesta. Jos tutkintavanki on ollut aiheettomasti vangittuna, hänellä on oikeus saada valtiolta korvausta vapauden menetyksen johdosta. Korvausta haetaan Valtiokonttorista.

Tutkintavankeus voi alkaa yllättäen ja niin, ettei siihen ole kerennyt varautua. Henkilökunnan puoleen voi kääntyä kaikissa mieltä askarruttavissa asioissa.

3 Vankeusrangaistus ja täytäntöönpanon tavoite

Vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä valmiuksiasi rikoksettomaan elämään ja sijoittumistasi takaisin yhteiskuntaan. Tätä tavoitetta kohden kanssasi työskentelee vankilan henkilökunta oman tehtäväkuvansa mukaisesti. Työskentelyn tavoitteena on edistää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointiasi sekä tukea sinua saavuttamaan rangaistuksen ajalle asetetut tavoitteesi. Kaikissa eteesi tulevissa kysymyksissä voit aina kääntyä vastuuvirkamiehen tai muun vankilan henkilökunnan puoleen.

3.1 Päätös rangaistusajasta

Sinulle tehdään täytäntöönpanoyksikössä rangaistusaikaasi koskeva päätös vankeutesi alussa. Päätöksestä käyvät ilmi rangaistusajan laskemisen perusteet, ajankohta, jolloin vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus tulee suoritetuksi, ehdonalaiseen vapauteen pääsyn tai muun vapauttamisen ajankohta sekä koeajan päättymispäivä. Päätöksestä ilmenee myös rangaistusajan pituuden perusteella myönnettävän poistumisluvan aikaisin ajankohta.

Elinkautista vankeusrangaistusta koskevasta päätöksestä ilmenee aikaisin ajankohta, jolloin vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen. Yhdistelmärankaistusta koskevasta päätöksestä ilmenee valvonta-aika ja valvonta-ajan alkamisajankohta.

3.2 Valvottu koevapaus

Täytäntöönpanon loppupuolella on mahdollisuus päästä valvottuun koevapauteen, jos edellytykset koevapauteen sijoittamiselle täyttyvät. Sähköisesti valvottuun koevapauteen voi päästä aikaisintaan kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista. Valvottu koevapaus valmistellaan huolellisesti yhdessä vankilan henkilökunnan kanssa. Voit itse vaikuttaa mahdolliseen koevapauteen olemalla aktiivinen ja työskentelemällä yhdessä henkilökunnan kanssa rangaistusajan suunnitelmaan asetettuja tavoitteita kohden sekä käyttäytymällä moitteettomasti rangaistusaikanasi. Voit myös itse hakea koevapauteen.

Lisätietoja koevapaudesta ja siihen liittyvistä asioista saat osastosi työntekijältä.

4 Perushuolto ja asuminen

4.1 Vaatetus, liinavaatteet, vaatteiden huolto ja siisteys

Saat vankilassa käyttää omia vaatteitasi. Omien vaatteiden käyttöä voidaan kuitenkin rajoittaa muun muassa vankilan järjestyksen vuoksi. Jos vaateen hallussapitoa rajoitetaan, sinulla on oikeus saada asiassa päätös oikaisuvaatimusosoituksineen.

Pukeutumisen vankilan alueella tulee olla asiallista. Epäselvissä asiallista pukeutumista koskevissa asioissa voit aina kääntyä henkilökunnan puoleen. Omien vaatteiden lisäksi tai sijasta sinulla on oikeus saada käyttöösi vankilan vaatteet.

Työhön osallistuessasi sinun tulee käyttää toimipisteen määräysten mukaista vaatetusta, johtuen muun muassa työturvallisuudesta. Jos työ edellyttää työvaatetuksen käyttämistä, saat asianmukaiset työvaatteet ja suojavaatteet käyttöösi vankilasta.

Liinavaatteet, kuten lakanat, saat käyttöösi vankilasta.

Rikosseuraamuslaitoksen tekstiilien (liinavaatteiden ja vankivaatteiden) pesu tapahtuu keskitetysti vankilan ulkopuolisessa pesulassa. Henkilökunta ohjeistaa sinua tekstiilien vaihtopäivistä tarkemmin. Huolehdi itse omien vaatteidesi pesusta osastolla tähän tarkoitetuissa yleisissä tiloissa.

Vankilassa sinun tulee itse huolehtia oman sellisi siisteydestä. Jokainen siivoaa yhteisissä tiloissa omat jälkensä esimerkiksi ruoanlaiton jälkeen. Jätteet on lajiteltava ohjeiden mukaisesti. Henkilökunta opastaa tarkemmin käytännöistä ja työnjaosta yhteisten tilojen siivoamiseen liittyen.

4.2 Ruokahuolto ja laitosmyymälä

Sinulle tarjotaan vankilan puolesta arkisin neljä ateriaa: aamiainen, lounas, päivällinen ja iltapala. Niinä päivinä, jolloin vankilassa ei ole varsinainen työpäivä, tarjotaan aamiainen ja yhdistetty lounas/päivällinen ja iltapala.

Ilmoita heti saavuttuasi vankilaan, jos sinulla on tarve erikoisruokavaliolle terveydellisestä syystä, uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen vuoksi.

Ruokatarvikkeita ja joitakin muita arjessa tarvitsemiasi tuotteita voit ostaa Leijona Cateringin kanttiinista. Käytössäsi on kanttiiniautomaatti, viikoittaiset verkko- ostokset sekä kerran kuukaudessa tapahtuvat kaupunkiostot. Kanttiiniostokset maksetaan rikosseuraamuslaitoksen maksukortilla (katso oppaan kohta Rahankäyttö). Lisätietoa kanttiinista, tilausohjeista sekä asiointipäivistä saat osastosi työntekijältä sekä vankilassa työskentelevältä Leijona Cateringin työntekijältä.

4.3 Tupakointi

Tupakointi on sallittu ainoastaan ulkona sille tarkoitetuilla alueilla. Sinulla on mahdollisuus asua savuttomassa sellissä.

Lisätietoja tupakoinnille sallituista alueista ja ohjeista saat osastosi työntekijältä.

Tupakointi junaliikenteen vankivaunussa on kielletty. Kiellon vuoksi vankivaunuissa vangeille tarjotaan tarvittava määrä nikotiinikorvaustuotteita.

5 Omaisuuden hallussapito

5.1 Käytössä olevat tavarat

Saat pitää hallussasi kohtuullisen määrän henkilökohtaisia omaisuutta ottaen huomioon muun muassa säilytystilat, paloturvallisuus ja tarkastustoiminta. Jos esineen tai aineen hallussapito evätään, sinulla on oikeus saada asiassa päätös oikaisuvaatimusosoituksineen.

Lue huolellisesti vankilan järjestyssääntö. Siinä on määritelty omaisuuden hallussapitosäännöt sekä esineet, joita ei saa pitää hallussa.

Huomioithan, että jos haluat hankkia vankilan ulkopuolelta tavaroita, sinun tulee ennen niiden hankkimista varmistua siitä, onko niitä mahdollista saada haltuun tai säilytettäväksi.

Vankilassa laaditaan luettelo omaisuudesta, jota olet tuonut mukanas. Ne tavarat, joita et saa selliisi, pannaan hyvään säilöön ja saat ne lähtiessäsi takaisin. Tämä ei koske tavaroita tai aineita, jotka ovat vaarallisia tai laissa kiellettyjä.

Voit ottaa yhteyttä vastaanotto-osastolle täyttämällä asiointilomakkeen ja jättämällä sen osastosi postilaatikkoon. Voit ottaa vastaanottoon yhteyttä myös sellipäätteellä.

5.2 Tavaroiden toimittaminen vankilaan

Tapaamisen yhteydessä tapaajasi voi jättää sinulle vähäisen määrän hallussapitomääräyksen mukaisia tavaroita, esimerkiksi lehtiä, vaatteita, henkilökohtaisia käyttöesineitä, mutta ei esimerkiksi elintarvikkeita tai tupakkatuotteita. Tapaaja voi tuoda tapaamisen yhteydessä tavaroita vain sille vangille, jota hän tulee tapaamaan. Tavarat tulee jättää vankilan henkilökunnalle vankilan portilla. Tavarointa jätettäessä, tapaaja täyttää lähetteen, johon tulee merkitä:

- sinun nimesi
- tavaroiden tuojan nimi ja sisältö. Tapaajasi tuomat tavarat tarkastetaan vankilassa.

Sinulle on mahdollista tuoda vähäinen määrä tavaraa vankilan portille arkipäivisin klo 7.00-19.00 tai lähettämällä ne postitse. Tavaroiden tulee olla sellaisia, joiden hallussapito on vankilassa sallittu. Tavarointa jätettäessä, niiden jättäjä täyttää yllä mainitun lähetteen.

Huomioithan, että vankilan säilytystilat ovat rajalliset, minkä vuoksi kaikkea omaisuuttasi ei voida säilyttää vankilassa. Omaisuutesi, jota ei voida säilyttää vankilassa, lähetetään sinun kustannuksellasi osoittamaasi paikkaan.

5.3 Tavaroiden luovuttaminen poisvietäväksi

Voit toimittaa tavaroitasi omaisillesi poisvietäväksi vastaanotto-osaston kautta.

6 Yhteydenpito vankilan ulkopuolelle

6.1 Puhelimen käyttö

Sinulla on mahdollisuus olla puhelimitse yhteydessä vankilan ulkopuolelle, jos yhteydenpitoa ei ole rajoitettu (lue yhteydenpitorajoituksista lisää kohdasta 2. Tutkintavankeus). Puheaikaa myydään laitosmyymälässä. Sinulle ei voi soittaa vankilaan, eikä vankilasta anneta puhelimitse tietoja vangeista vankilan ulkopuolelle.

Lue huolellisesti vankilan järjestyssääntö, josta löydät osastokohtaiset puhelimen käyttöajat ja puhelimen käytön määräykset.

6.2 Kirjeet ja postilähetykset

Sinulla on oikeus lähettää kirjeitä postin välityksellä, jos yhteydenpitoa ei ole rajoitettu (lue yhteydenpitorajoituksista lisää kohdasta 2. Tutkintavankeus). Jätä kirjeposti asunto-osaston postilaatikkoon. Vankilasta lähtevään postilähetykseen on merkittävä näkyviin lähettäjän nimi. Mikäli et halua merkitä nimeäsi näkyviin, sinun tulee antaa lähetys henkilökohtaisesti vankilan henkilökunnalle. Postilaatikko tyhjennetään joka arkipäivä kello 12.00 mennessä.

Sinulle voi lähettää postia vankilaan. Lähetykseen tulee merkitä:

- Hämeenlinnan vankila, PL 181, 13101 Hämeenlinna
- vangin nimi
- lähettäjän tiedot.

Huomioithan sinulle saapuvien postipakettien osalta, että vastaanottajan osoitekenttään tulee merkitä ensin Hämeenlinnan vankilan, sitten sinun nimesi ja osoitteeksi vankilan osoite. Näin varmistetaan postipaketin perilletulo, koska vankilan henkilökunta ei nouda postista sinulle lähetettyjä paketteja, vaan posti toimittaa ne vankilaan.

Kirjeet ja muut postilähetykset voidaan tarkastaa vankilassa. Poikkeuksen tästä tekevät asianajajien kirjeet sekä vankilan toimintaa valvovien viranomaisten kirjeet. Kirjeet jaetaan joka arkipäivä.

Jos kirjeessä tai postilähetyksessä saapuu rahaa, muita esineitä tai aineita, joiden hallussapito on vankilassa kielletty, ne on välittömästi toimitettava vankilan henkilökunnalle.

6.3 Sähköpostin vastaanottaminen

Voit vastaanottaa sähköpostia suljettuun vankilaan: hameenlinna_vankiposti.vankila@om.fi
Sähköpostiviestin otsikkokenttään tulee syöttää sinun etu- ja sukunimesi sekä viestin tekstikenttään lähettäjän oma etu- ja sukunimi, jotta tiedot viestin lähettäjästä välittyvät.

Tietoturvasyistä järjestelmä poistaa viesteistä kaikki liitetiedostot ja kuvat. Sinulle ei toimiteta muuta kuin sähköpostiviesti.

6.4 Internetin käyttö ja sähköisen asioinnin työasemat

Sähköisen asioinnin (SA) työasemilla pääsee käyttämään rajatusti internetiä, Skypeä ja sähköisen opiskelun alusta Moodlea.

Voit hakea lupaa internetin käyttöön toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä. Lupaa haettaessa on internetin käyttö perusteltava yksilöllisesti (esimerkiksi laskun maksu verkkopankissa). Internetin käyttöä voidaan tarvittaessa valvoa. Lupa haetaan erillisellä lupalomakkeella.

Henkilökunta antaa sinulle tarvittaessa lisätietoja asiasta ja opastaa vahvaa sähköistä tunnistautumista vaativien palvelujen käyttöön (monet viranomaisten asiointipalvelut, kuten Kela tai Vero). Osaa sähköisistä palveluista voi hyödyntää myös rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden toteuttamiseen (esimerkiksi kuntoutumisessa ja opiskelussa). SA-työasemien Portti-avaussivulta (<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/portti.html>) löytää linkkejä näihin sähköisiin palveluihin teemoittain.

Sähköisten palveluiden käyttömahdollisuuksista ja toiminnoista on lisää tietoa Sähköiset palvelut -kohdan alla. Videoyhteyden kautta järjestettävistä tapaamisista (Skype tai VideoVisit) on tietoa Tapaamiset-kohdan alla.

Sähköinen asiointi on mahdollista myös sellissäsi olevan sellipäätteen avulla.

7 Ansiot ja rahankäyttö

7.1 Ansiot

Sinulle maksetaan verotonta toimintarahaa, jos osallistut vankilassa työtoimintaan, koulutukseen tai kuntoutukseen. Toimintaraha on 3,01 tai 4,26 euroa toimintapäivältä. Toimintarahan maksu aloitetaan lähtökohtaisesti alimman toimintarahaluokan mukaan. Vankeusrangaistusta suorittavilla vangeilla toimintarahaluokkaan vaikuttaa rangaistusajan

suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen lisäksi osallistumisen säännöllisyys ja kesto. Tutkintavangeilla toimintarahaluokkaa arvioidaan ensisijaisesti toimintaan osallistumisen keston ja säännöllisyyden perusteella.

Toimintaraha voidaan jättää kokonaan tai osittain maksamatta, jos saat muulta viranomaiselta taloudellista tukea (esimerkiksi opintorahaa) toimintaasi.

Toimintarahan lisäksi sinulle maksetaan käyttörahaa 1,60 euroa jokaiselta rangaistukseksi luettavalta päivältä, myös viikonlopun päiviltä.

Sinulle voidaan vankilaan saapuessasi maksaa käyttörahaa etukäteen 14 päivältä välttämättömien hankintojen suorittamista varten, jos olet varaton vankilaan saapuessasi. Maksettu ennakko vähennetään myöhemmin maksettavista käyttörahoista.

7.2 Rahankäyttö

Vankilassa saat käyttöösi MasterCard-pohjaisen prepaid-maksukortin ja siihen liittyvän henkilökohtaisen IBAN-tilinumeron. Korttia käytetään henkilökohtaisen PIN-koodin avulla.

Maksukortilla voit tehdä ostoksia vankilan laitosmyymälässä. Maksukortti käy myös vankilan ulkopuolella kaupoissa, kahviloissa ja junissa eli kaikissa paikoissa, joissa sirullisella maksukortilla maksaminen on mahdollista ja sillä voi nostaa rahaa pankkiautomaatista Suomessa. Maksukortissa ei ole lähimaksuominaisuutta eikä sillä voi tehdä nettiostoja. Maksukortin saldo ja tapahtumat on mahdollista tarkistaa kortinhaltijan portaalissa. Voit kääntyä henkilökunnan puoleen maksukortin käyttöön liittyvissä asioissa.

Vankilaan tullessa mukanaasi tuoma käteinen raha euroina ladataan maksukortille. Rikosseuraamuslaitos maksaa kaikki saamasi etuudet maksukortille.

Jos saat rahaa vankilan ulkopuolelta, sinun tulee itse huolehtia, että oikea IBAN-tilinumero on rahan siirtäjällä tiedossa. Rikosseuraamus.fi-sivustolta löytyy tarkemmat ohjeet rahan siirtäjälle.

Ota yhteys vankilan henkilökuntaan, jos haluat itse lähettää rahaa tai maksaa laskuja.

8 Tapaamiset

Voit tavata perhettäsi, ystäviäsi ja tuttaviasi vankeusaikana, jos yhteydenpitoa ei ole rajoitettu.

Eri tapaamismuotoja ovat valvottu tapaaminen, valvoton tapaaminen, lapsen tapaaminen, asiamiehen tapaaminen ja vankien välinen valvottu tapaaminen. Videoyhteyden (Skype tai VideoVisit) kautta järjestettävä tapaaminen on mahdollista.

Lue huolellisesti vankilan järjestyssääntö. Järjestyssäännöstä ilmenee tarkemmin tapaamisajat, kesto, tapaamisiin liittyvät ehdot ja hakemistapa.

Muistathan varata tapaamiset ajoissa, jotta tapaamisjärjestelyt ehditään toteuttaa!

Lisätietoja tapaamisista ja niihin liittyvistä järjestelyistä saat osastosi työntekijältä. Tapaamistilat ovat savuttomia.

Alle 18-vuotiaiden tapaamiset

Alaikäisen tapaajan päästäminen vankilaan tapaamaan muita kuin vanhempansa edellyttää hänen huoltajansa suostumusta. Tapaaja, joka on täyttänyt 15 vuotta, voi kuitenkin tavata lähiomaistaan ilman huoltajan suostumusta, jollei huoltaja ole nimenomaisesti ilmoittanut vastustavansa tapaamista. Jos alaikäinen tapaaja on huostaan otettu, lastensuojeluviranomainen päättää suostumuksesta.

Alle 15-vuotiasta tapaajaa ei pääsääntöisesti päästetä vankilaan ilman saattajaa.

9 Poistumisluvat

Sinulle voidaan myöntää lupa poistua vankilasta lyhyeksi aikaa (poistumislupa). Jos olet suorittamassa vankeusrangaistusta, poistumislupa voidaan myöntää rangaistusajan pituuden (RP), tärkeän syyn (TS) tai erittäin tärkeän syyn (ETS) perusteella.

Tutkintavangille voidaan myöntää poistumislupa vain erittäin tärkeän syyn (ETS) perusteella. Tutkintavangille voidaan myös myöntää lyhyt saatettu poistumislupa kiireellisen ja välttämättömän asian hoitamiseksi.

Hae poistumislupaa kirjallisesti osaston toimistosta saatavalla hakemuksella.
Poistumislupahakemus mahdollisine liitteineen jätetään osaston henkilökunnalle.

Poistumisluvasta päättää vankilan johtaja tai apulaisjohtaja. Määrätyissä tapauksissa poistumisluvista päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Poistumislupa voidaan myöntää myös saatettuna.

Jätäthän poistumislupahakemuksen hyvissä ajoin, jotta se ehditään käsitellä!

9.1 Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella (RP)

Edellytykset rangaistusajan pituuden perusteella myönnettävälle poistumislualle ovat:

- luvan myöntäminen edistää rangaistusajan suunnitelmasi toteutumista;
- poistumisluvan ehtojen noudattamista voidaan pitää todennäköisenä ja
- sinun täytyy sitoutua päihteettömyyden valvontaan ja muuhun tarpeelliseen valvontaan.

Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella voidaan myöntää, kun poistumislupa-aika on alkanut. Poistumislupa-aika lukee rangaistusaikapäätöksessäsi. Poistumisluvan ajankohtaa voidaan aikaistaa, jos vanki on huolellisesti noudattanut rangaistusajan suunnitelmaa. Tällöin poistumislupa voidaan myöntää joko suunnitelman toteuttamiseksi, taikka yksittäisessä tapauksessa vangin yhteyksien säilymiseksi, toimintakyvyn ylläpitämiseksi tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Poistumislupia voidaan myöntää rangaistusajan pituuden perusteella korkeintaan kolme vuorokautta kahden kuukauden aikana.

9.2 Poistumislupa tärkeästä syystä (TS)

Poistumislupa voidaan myöntää myös tärkeästä syystä. Tärkeä syy voi olla perheeseen liittyvä tai työ-, koulutus-, sosiaali- ja asuntoasioiden sekä toimeentuloon ja terveydenhoitoon liittyvien asioiden hoitamista.

Poistumislupa myönnetään siksi ajaksi, jota kyseisen asian hoitaminen välttämättä vaatii.

9.3 Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä (ETS)

Erittäin tärkeä syy voi olla lähiomaisen tai muun läheisen vakava sairaus, hautajaiset tai muu tämänkaltainen syy.

Poistumislupa myönnetään siksi ajaksi, jota kyseisen asian hoitaminen välttämättä vaatii.

10 Toimintaan osallistuminen

Jos olet suorittamassa vankeusrangaistusta, olet velvollinen työ- ja toiminta-aikana osallistumaan vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan. Terveystila, toimintakyky tai ikä voivat olla perusteena toimintavelvollisuudesta vapauttamiselle. Sinut sijoitetaan toimintaan ottaen huomioon muun muassa rangaistusajan suunnitelmasi. Toiminta voi olla työtoimintaa, koulutusta tai kuntouttavaa toimintaa kuten esimerkiksi ohjelmatoimintaa tai yksilötyötä.

Jos olet tutkintavanki, osallistuminen työhön ja muuhun toimintaan on vapaaehtoista. Jos haluat osallistua toimintaan, siihen varataan mahdollisuuksien mukaan tilaisuus. Tutkintavangille ei kuitenkaan voida antaa lupaa siviilityöhön, opintoihin tai muuhun sijoitukseen vankilan ulkopuolella tai ulkopuoliseen laitokseen.

Henkilökunnalta saat opastusta kaikkien vankilan palveluiden käyttöön.

10.1 Työtoiminta

Hämeenlinnan vankilassa voi työskennellä seuraavissa työpisteissä: ompelimo, kiinteistötyöryhmä, tekstiilihuolto, kirjasto, puutarhatyö, siivoustyö ja matalan kynnyksen työpaja. Työtoiminnoissa on mahdollista myös suorittaa ammatillisten tutkintojen tutkinnonosia.

Lisätietoja työtoimintoihin osallistumisesta saat erikoissuunnittelija Tiina Rantaselta ja osaston työntekijöiltä.

10.2 Opiskelu

Hämeenlinnan vankilassa voit hakeutua opiskelemaan peruskouluun, lukioon, ammatillisiin perusopintoihin valmentavaan koulutukseen (Valma), ulkomaalaisille tarkoitettuun suomen kielen opetukseen (S2), Digiharppaus -koulutukseen ja ammatillisiin opintoihin vankilan eri työtoiminnoissa.

Lisätietoja opiskelumahdollisuuksista ja hakeutumisesta koulutuksiin saat opinto-ohjaajalta ja osastosi työntekijöiltä.

10.3 Kuntouttava toiminta

Vankilassa järjestetään erityisesti naisvankien erityispiirteet huomioivaa kuntouttavaa toimintaa. Toiminta voi olla ryhmämuotoista tai yksilötyönä järjestettävää. Yhteistyötä tehdään myös ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Vankilassa toteutetaan ohjelmia, jotka käsittelevät muun muassa päihteiden käyttöä, terveysneuvontaa ja haittojen vähentämistä sekä ajatteluun ja käyttäytymiseen liittyviä teemoja. Vankilassa toimii yhteisöllinen kuntoutusosasto, jossa ryhmätyöskentely pohjautuu naisille kehitettyyn Vinn- ohjelmaan. Yhteistyökumppanimme Via Dia ry toteuttaa vankilassa kristillistä kuntoutusta. Vankilassa työskentelee myös liikunnanohjaaja, joka vastaa vankiryhmien sekä yksittäisen vankien liikuntapalveluista sekä esimerkiksi liikuntavälineisiin liittyvistä asioista.

10.4 Sähköiset palvelut

Rangaistusajan suunnitelmaa voi edistää myös käyttämällä sähköisiä palveluita. Sähköisen asioinnin (SA) -työasemien käytöstä on kerrottu kohdassa "Internetin käyttö ja sähköiset palvelut".

Lisätietoja sähköisten palveluiden käytöstä ja mahdollisuuksista saat osastosi työntekijältä.

10.5 Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määrääjäksi

Sinut voidaan rangaistusajan suunnitelman toteutuminen huomioon ottaen vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta kahdeksi arkipäiväksi jokaista kalenterikuukautta kohden, jos osallistut toimintaan säännöllisesti.

Rikoksesta syytteessä olevalle vangille annetaan tarpeellinen vapautus osallistumisvelvollisuudesta puolustuksen valmistelemiseksi. Osallistumisvelvollisuudesta voidaan vapauttaa myös muusta tärkeästä syystä ja määräaikaisen työkyvyttömyyden vuoksi.

11 Vapaa-aika

11.1 Vapaa-ajan toiminta

Sinun on mahdollista osallistua vapaa-ajallasi vankilassa järjestettävään vapaa-ajan toimintaan vankilan päiväjärjestyksen ja tarjonnan mukaisesti. Voit osallistua vapaa-ajan toiminnan suunniteluun ja järjestämiseen tekemällä esityksiä järjestettävistä vapaa-ajan toiminnoista niistä vastaavalle vankilan virkamiehelle.

Saat ajankohtaista tietoa vapaa-ajan toiminnoista osastosi ilmoitustaululta sekä päiväjärjestyksestä.

11.2 Kirjasto

Sinulla on mahdollisuus käyttää vankilan kirjastoa. Tiedot kirjaston käytön ajankohdista löydät osastosi päiväjärjestyksestä.

11.3 Hengellinen toiminta

Vankilan hengellisestä toiminnasta vastaa vankilan pappi. Vangilla on lain takaama oikeus harjoittaa omaa uskontoa vankilassa. Pappia sitova ehdoton rippisalaisuus tarjoaa vangille täysin turvallisen ja luotettavan tilan tarkastella omaa elämäänsä. Vankilan hengelliseen toimintaan sisältyy jumalanpalvelukset sunnuntaisin ja juhlapyhinä, kahdenkeskiset keskustelut pastorin kanssa, hengellisiä keskusteluryhmiä, kappelin musaryhmä, rippikoulu yksityisesti tai ryhmässä, kristillinen kuntoutus- toiminta, evankelis- luterilaisen kirkon diakonien tapaamiset, mahdollisuus tapaamiseen oman kirkkokunnan tai uskonnon edustajan kanssa, yhteyksien rakentaminen siviiliin tarpeen mukaan sekä hiljainen huone muiden uskontojen harjoittamiseen.

12 Terveystenhuolto

Vankiterveydenhuolto (VTH) on Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) alainen ja sen tehtävä on järjestää terveyspalvelut kaikille Suomen vangeille. Vankiterveydenhuollolla on vankilassa poliklinikka, jossa sinulla on mahdollista hoitaa terveyteesi liittyviä asioita. Poliklinikan kautta voit varata ajan lääkäriille ja hammaslääkäriille. Sairaanhoidaja on paikalla arkipäivisin. Ota poliklinikalle yhteyttä myös mielenterveysasioissa.

Sinut siirretään tilapäisesti hoitoon tai tutkimuksiin vankilan ulkopuolelle, jos sairauttasi tai vammaasi ei voida hoitaa vankiterveydenhuollon puitteissa. Tällöin olet valvonnan alaisena.

Vastaanotolle pääset täyttämällä asiointilomakkeen, joka jätetään suljetussa kirjekuoressa osaston postilaatikkoon. Voit ottaa poliklinikkaan yhteyttä myös sellipääätteelläsi. Jos sairastut kesken päivän, tai voitisi yllättäen huononee, ota heti yhteyttä valvontahenkilökuntaan.

Potilaille annettavat lääkkeet nautitaan lääkärin ohjeiden mukaan. Palauta syömättömät lääkkeet dosetin mukana.

Äkillisissä terveyteen liittyvissä ongelmissa ota yhteyttä vankilan henkilökuntaan.

13 Käyttäytyminen vankilassa

Vankeutta säätelevät monet normit, siksi sinun on syytä tutustua vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin. Tarkempia ohjeita ja määräyksiä on vankilan järjestyssäännössä, jota sinun myös tulee noudattaa.

Sinun on käyttäydyttävä asiallisesti henkilökuntaa, toisia vankeja ja muita henkilöitä kohtaan. Sinun on myös noudatettava henkilökunnan ohjeita ja käskyjä.

Sinulle voidaan määrätä kurinpitorangaistus vankeuslain, tutkintavankeuslain tai niitä koskevan asetuksen, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksen ja vankilan järjestyssäännön rikkomisesta. Kurinpitorangaistus voidaan määrätä myös, jos et noudata henkilökunnan kehotusta tai käskyä.

Sinulle voidaan määrätä kurinpitörangaistus myös, jos syylistyt vankilassa tai Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Tällaisia rikoksia ovat esimerkiksi huumausaineen käyttörikos, haitanteko virkamiehelle, virkamiehen vastustaminen, karkaaminen tai sen yritys, lievä pahoinpitely, pahoinpitely tai sen yritys, lievä vahingonteko, vahingonteko, laiton uhkaus ja vangin varustautuminen aseella.

Jos aiheutat tahallisesti tai huolimattomuudesta vankilalle vahingon (esimerkiksi kadonneet tai rikkoutuneet laitteet) olet velvollinen korvaamaan sen. Asia ratkaistaan viime kädessä tuomioistuimessa.

14 Oikeus kannella ja vaatia oikaisua

14.1 Kanteleminen

Voit kirjoittaa kantelun laillisuusvalvojalle, jos koet, että sinua on kohdeltu epäasiallisesti tai epäilet, että viranomainen tai virkamies ei ole noudattanut lakia tai täyttänyt velvollisuuksiaan. Ongelma- ja ristiriitatilanteissa olisi kuitenkin tärkeää pyrkiä selvittämään asia ensisijaisesti henkilökunnan kanssa keskustelemalla. Keskusteleminen henkilökunnan kanssa on yleensä nopein tapa selvittää asia.

Kantelu tehdään kirjallisesti ja sen voi kirjoittaa vapaamuotoisesti omalla äidinkielellään. Kantelusta tulee käydä ilmi kantelijan nimi ja yhteystiedot. Kanteluun on hyvä liittää myös mahdolliset asiaa koskevat päätökset sekä muut asiaan liittyvät asiakirjat. Kahta vuotta vanhemmasta asiasta tehtyä hallintokantelua ei tutkita, ellei siihen ole erityistä syytä.

14.2 Kantelun sisältö

1. Kantelussa on yksilöitävä, mihin Rikosseuraamuslaitoksen tai virkamiehen toimintaan tai laiminlyöntiin hänen arvostelunsa kohdistuu.
2. Kantelun tekijän tulee kantelussa esittää käsityksensä siitä, millä perusteilla hän pitää Rikosseuraamuslaitoksen tai virkamiehen menettelyä virheellisenä.
3. Kantelussa tulisi esittää tieto arvostelun kohteena olevan menettelyn tai laiminlyönnin ajankohdasta.
4. Kantelussa olisi hyvä ilmoittaa, onko samaa asiaa koskeva kantelu vireillä muualla.

14.3 Kantelun lähettäminen laillisuusvalvontaviranomaiselle

Rikosseuraamuslaitoksen, sen yksiköiden ja virkamiesten toiminnan lainmukaisuutta valvotaan Rikosseuraamuslaitoksen sisäisellä valvonnalla. Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa valvoo muun muassa eduskunnan apulaisoikeusasiamies. Kantelua ei voi tehdä samasta asiasta useammalle kuin yhdelle laillisuusvalvontaviranomaiselle. Listan vankiloiden toimintaa valvovista viranomaisista löydät esimerkiksi sellipäätteesi materiaalipankista. Voit postittaa kantelukirjeesi itse suoraan laillisuusvalvontaviranomaiselle tai pyytää vankilan henkilökuntaa lähettämään kantelukirjeesi puolestasi.

Rikosseuraamuslaitos ei ole toimivaltainen tutkimaan terveyden- tai sairaanhoitoa koskevia kanteluasioita. Vankiterveydenhuollon yksikön järjestämän ja tuottaman vankien terveyden- ja sairaanhoidon lainmukaisuutta valvoo Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

14.4 Oikaisuvaatimukset

Oikaisuvaatimus on ensisijainen oikeussuoja- ja muutoksenhakekeino. Eri seuraamuksia koskevissa laeissa (vankeuslaki 20 luku 1 §, tutkintavankeuslaki 15 luku 1 §, laki valvotusta koevapaudesta 40 §) on lueteltu ne Rikosseuraamuslaitoksen päätökset, joihin saa vaatia oikaisua. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, liitetään oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimusosoituksessa on ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemisestä. Oikaisuvaatimus tulee tehdä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimusasiassa annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Kanteluprosessissa ei lähtökohtaisesti käsitellä niitä päätöksiä, joihin voidaan hakea muutosta oikaisuvaatimusmenettelyssä. Kanteluprosessissa voidaan kuitenkin tutkia asian menettelyllisiä seikkoja, kuten esimerkiksi sitä, onko oikeus muutoksenhakuun toteutunut.

15 Henkilökunta ja asiointi

Kaikissa eteesi tulevissa kysymyksissä voit aina kääntyä vastuuvirkamiehen tai muun vankilan henkilökunnan puoleen.

Vankilassa työskentelee ja vierailee myös paljon vankilan ulkopuolisia toimijoita, joiden kanssa sinun on mahdollista keskustella ja osallistua heidän järjestämään monipuoliseen kuntouttavaan toimintaan. Näistä vankilan henkilökunnan ulkopuolisista toimijoista saat lisätietoa osastosi ilmoitustaululta sekä henkilökunnalta.

Johtaja	vastaa laitoksen toiminnasta
Apulaisjohtaja	vankien toiminnot, vankien osallistumisvelvollisuutta koskevat päätökset, vankilan järjestys ja turvallisuus, johtajan sijainen
Erityisohjaaja	vankien päihdekuntoutus
Ohjaaja	vankien päihdekuntoutus, työtoiminta ja liikunta
Lääkäri	vankien terveydenhuoltoon liittyvät asiat
Opinto-ohjaaja	opiskeluun liittyvät asiat
Pastori	vankilan hengellinen toiminta, seurakuntien ja kristillisten järjestöjen yhdyshenkilö, henkilökohtaiset keskustelut
Psykologi	mielenterveyteen liittyvät asiat, keskustelut
Sairaanhoitaja	vankien terveydentilaan liittyvät asiat, poliklinikka
Sosiaalityön erityisohjaaja	sosiaalityö, perhetyö, Kela- ym. asiat

Talousmestari	siivoustoimi, kalusteet, laitteet
Vartijat	järjestys ja turvallisuus, auttavat jokapäiväisissä käytännön asioissa ja saattavat asiasi edelleen muiden virkailijoiden tietoon
Rikosseuraamusesimies	järjestys ja turvallisuus, päivittää vangin rangaistusajansuunnitelmia, esittelee valvomattoman tapaamisen anomukset ja asuttaa vangit osastoille
Rikosseuraamustyöntekijä	järjestys ja turvallisuus, vastaa osaltaan vangin rangaistusajan suunnitelman etenemisestä ja tarkastelusta sekä auttaa jokapäiväisissä käytännön asioissa
Virastosihteeri	täytäntöönpanoon ja vankitiliin liittyvät asiat
Leijona Catering	kanttiinitoiminta